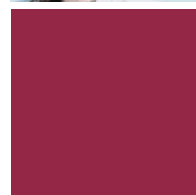

NEPP RESULTATBLAD 7/2024

KUNDERNAS PERSPEKTIV PÅ ELNÄTENS PRISMODELLER

Den förväntade elektrifiering innebär att elnätsbolagen vidtar åtgärder för att bygga ut och förstärka elnäten. De inför även incitament för ökad förbrukningsflexibilitet som ett resultat av Energimarknadsinspektionens nya föreskrifter, vilka ställer krav på införande av effekttariffer senast 1 januari 2027.

Inom ramen för ett Energiforskprojekt om elnätens prismodeller genomfördes intervjuer med sex större elnätskunder vars elanvändning är hög samtidigt som nätområdets samlade elbehov är högt (Blomqvist & Nyholm, 2024). Intervjuerna riktade sig till personer ansvariga för energianvändning, och frågorna rörde främst incitament för styrning och arbetssätt kring energifrågor med fokus på elanvändning.

Elpris och incitament för effektivisering

Det finns betydande skillnader i hur stor andel av de totala kostnaderna som el- och elnätskostnader utgör för de olika verksamheterna som ingick i intervjuerna. För vissa verksamheter är elkostnaderna betydande, vilket ger ett större incitament för att undersöka möjligheter till effektivisering och flexibilitet. För andra utgör el- och elnätskostnaderna en mindre del, vilket resulterar i lägre känslighet och incitament för flexibilitet.

Energiforsk

Profu nepp

För större organisationer framkom det att upphandlingar av el ofta sköts centralt, vilket begränsar den lokala rådigheten över prissättning och flexibilitet. Ofta har man en stor andel långsiktiga prissäkringar eftersom det underlättar budgetering och anses minska riskerna för oväntade elkostnader. Då ingen av respondenterna hade avtal med timprissättning är det incitament de har för att vara flexibla i dag begränsat. Det är endast effektkomponenten i elnätstariffen som ger ett incitament för att reducera effektuttag under höglasttid.

Utifrån ovanstående förhållanden är det förståeligt att respondenterna menar att man historiskt sett främst har arbetat med energieffektivisering snarare än effekteffektivisering eller förbrukningsflexibilitet. Flera av verksamheterna har uppsatta mål för energieffektivisering, men saknar specifika mål för effekt- eller laststyrning. Respondenterna kan också redogöra för flera åtgärder som genomförts för att nå ökad energieffektivisering.

Respondenterna bedömning är dock att man har varierande möjligheter att styra sin effektanvändning. Några har redan vidtagit åtgärder för att reducera effektuttag, som exempelvis laddning av elbilar nattetid och driftoptimering mellan fjärrvärme och värmepumpar. Andra upplever att man har en begränsad flexibilitet i sin elanvändning på grund av den verksamhet som bedrivs. Dessa menar att de har svårt att förändra den elanvändning de hade rådighet över utan att det påverkar verksamheten, samt att de i olika utsträckning inte har direkt rådighet över verksamheten som sker i fastigheten. Andra faktorer, tex. bullerrestriktioner, kan också begränsa i vilken utsträckning respondenterna kan vara flexibla. Investeringar i energilagring, som batterier, nämndes som en lösning för att hålla nere effekttoppar, men ansågs för dyrt att implementera av flera respondenter.

Elnät och incitament för effektivisering

Ingen av respondenterna upplevde i dagsläget begränsningar i elnätet. Några var dock oroliga för framtida begränsningar, särskilt de som planerar att öka sitt effektbehov. Dessa menar att dialog med elnätsbolaget är värdefullt för att kunna planera för framtida behov. Respondenterna uttryckte oro för att nya tariffstrukturer kan påverka lokala företags konkurrenskraft negativt och betonade behovet av långsiktighet och tydlighet i kommunikation om förändringar.

En slutsats från projektet är att utbildningsinsatser torde bli värdefulla för att kunder ska få en bättre förståelse för hur de kan bidra till ett effektivt nyttjande av elnätet samtidigt som de kan reducera sina egna el- och elnätskostnader.

Referenser

Blomqvist P och Nyholm E (2024) Elnätens prismodeller – Vägen mot ett effektivt nyttjande av elnäten.

KONTAKT:

Peter Blomqvist, peter.blomqvist@profu.se

Emil Nyholm, emil.nyholm@profu.se

NORDEUROPEISKA ENERGIPERSPEKTIV, NEPP

Forskningsprogrammet Nordeuropeiska energiperspektiv, Nepp, spänner över flera forskningsdiscipliner. Syftet med Nepp är att visa hur balanserade och hållbara utvecklingsvägar för energisystemen i Sverige, Norden och Nordeuropa kan åstadkommas samt hur energisystemen kan bidra till samhällets omställning i stort. Programmet fungerar som ett sammanhållande forskningskluster, där forskare från olika forskningsföretag och lärosäten anlitas för att genomföra olika studier med utgångspunkt från identifierade samhällsutmaningar. Nepp är också en mötesplats för dialog, samskapande och systemsyn för energisektorn och energiforskningen.

FORSKNINGSFÖRETAGET ENERGIFORSK ÄR PROJEKTVÄRD FÖR NEPP OCH ANSVARAR FÖR PROGRAMMETS ÖVERGRIPANDE INRIKTNING. KONSULT- OCH FORSKNINGSFÖRETAGET PROFU ÄR PROJEKTLEDARE FÖR NEPP.

Energiforsk

Profu

nepp